บัญญัติต่าง ๆ ว่าด้วยอุฎหิยะฮฺ

﴿أحكام الأضحية﴾

[ไทย – Thai – تايلاندي]

อุษมาน อิดรีส

ผู้ตรวจทาน : ซุฟอัม อุษมาน

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿أحكام الأضحية﴾

« باللغة التايلاندية »

عثمان إدريس

مراجعة: صافي عثمان

2009 - 1430

islamhouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

บัญญัติต่าง ๆ ว่าด้วยอุฎหิยะฮฺ

1. ความหมายของอุฎหิยะฮฺ

อุฎหิยะฮฺด้านภาษา หมายถึงสัตว์ที่ถูกเชือดในเวลาฎุหา (เวลาเช้าหลังจากที่ตะวันทอแสงแล้ว) หรือสัตว์ที่ถูกเชือดในวันอีดอัฎหา (ลิสานุลอะร็อบ, 8/29-30, อัลมิศบาหุลมุนีร, หน้า 359, มุคตารฺ อัสศิหาหฺ, หน้า 378)

อุฎหิยะฮฺด้านบัญญัติอิสลามหมายถึง ชื่อสัตว์เลี้ยงที่ถูกเชือดในวันอีดอัฎหาและวันตัชรีก (วันที่ 11-13 เดือนซุลหิจญะฮฺ) เนื่องในโอกาสวันอีดอัฎหา ด้วยเจตนาเพื่อหวังความใกล้ชิดและความโปรดปรานจากเอกองค์อัลลอฮฺ ตามข้อแม้และเงื่อนไขบางประการ (อัตตะอฺรีฟาต, หน้า 29, อัดดุรรุลมุฆตารฺ, 6/312, อะนีสอัลฟุเกาะฮาอฺ, หน้า 279, มุฆนีลมุหฺตาจญ์, 6/122, อัลอิกนาอฺ, 2/277)

2. บัญญัติว่าด้วยอุฎหิยะฮฺ

อุฎหิยะฮฺมีบัญญัติทั้งในอัลกุรอาน สุนนะฮฺ และอิจญ์มาอฺ (มติเอกฉันท์ของอุละมาอ์อิสลาม)

อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾

"ดังนั้นเจ้าจงละหมาดเพื่อพระเจ้าของเจ้า และจงเชือดสัตว์อุฎหิยะฮฺ" (อัลเกาษัร, 2)

﴿قُلْ إِنَّ صَلاَتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لاَ شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَاْ أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾

"จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า แท้จริงการละหมาดของฉัน และการอิบาดะฮฺ (หัจญ์หรือการเชือด) ของฉัน การมีชีวิตของฉัน และการตายของฉัน ล้วนเพื่ออัลลอฮฺพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลกเท่านั้น ไม่มีการตั้งภาคีใด ๆ แก่พระองค์ และด้วยการปฏิบัติดังกล่าวข้าพระองค์ถูกสั่งใช้ให้ปฏิบัติ และข้าพระองค์คือคนแรกในหมู่ผู้สวามิภักดิ์" (อัลอันอาม 162-163)

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُواْ اسْمَ اللهِ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِّن بَهِيمَةِ الأَنْعَـمِ﴾

"และสำหรับทุก ๆ ประชาชาติเราได้กำหนดสถานที่และเวลาสำหรับประกอบพิธีกรรม (หัจญ์และเชือดสัตว์อุฎหิยะฮฺ) เพื่อพวกเขาจะได้กล่าวพระนามของอัลลอฮฺ ต่อสิ่งที่พระองค์ทรงประทานให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาจากปศุสัตว์ (อูฐ วัว แพะ แกะ)" (อัลหัจญ์, 34)

อายะฮฺเหล่านี้บ่งบอกว่าการเชือดเพื่อความใกล้ชิดกับอัลลอฮฺเป็นสิ่งที่ถูกบัญญัติไว้ในทุกศาสนาและสำหรับทุกประชาชาติ และเป็นหลักฐานที่ชัดเจนที่บ่งชี้ว่าการเชือดเป็นอิบาดะฮฺและผลประโยชน์อย่างหนึ่งในทุกสมัย ทุกสถานที่ และทุกประชาชาติ

ส่วนสุนนะฮฺของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ก็มีบัญญัติการเชือดอุฎหิยะฮฺทั้งจากคำพูดของท่านนบีศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม การปฏิบัติของท่าน และการยอมรับ ดังนั้นบัญญัติการอุฎหิยะฮฺในสุนนะฮฺจึงครอบคลุมสุนนะฮฺทั้งสามประเภท นั่นคือ คำพูด การปฏิบัติ และการยอมรับ

อัลบัรรออ์ บิน อาซิบ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่าท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«من ذبح بعد الصلاة فقد تم نسكه، وأصاب سنة المسلمين»

"ผู้ใดเชือดหลังจากเสร็จพิธีละหมาดอีด ถือว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺของเขาสมบูรณ์แล้ว และถูกต้องตามธรรมเนียมการปฏิบัติของมุสลิม" (อัลบุคอรีย์, (5560), และมุสลิม, (1961))

อุกบะฮฺ บิน อามิร เล่าว่า **"ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้แบ่งสัตว์สำหรับอุฎหิยะฮฺในหมู่เศาะหาบะฮฺของท่าน และส่วนของอุกบะฮฺได้รับญะซะอะฮฺ (ชื่อเรียกลูกสัตว์ที่ฟันยังงอกไม่เต็มและยังไม่ร่วง ถ้าเป็นลูกแพะก็จะมีอายุระหว่าง 6-9 เดือน - ลิสานุลอะร็อบ 2/219-220, อัสศิหาหฺ, 3/1194) ดังนั้นเขาจึงกล่าวว่า "โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ฉันได้ส่วนแบ่งที่เป็นญะซะอะฮฺ?" ท่านจึงตอบว่า "จงใช้มันเชือดอุฎหิยะฮฺ" (อัลบุคอรีย์, (5547), และมุสลิม, (1965))**

อะนัส บิน มาลิก เล่าว่า **"ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดอุฎหิยะฮฺด้วยแกะสีเทาสองตัว ท่านเชือดด้วยมือของท่านเอง ท่านกล่าวพระนาม**

ของอัลลอฮฺ (บิสมิลลาฮฺ) และตักบีร (อัลลอฮุอักบัร) และท่านวางเท้าของท่านลงบนสีข้างของมันทั้งสอง" (อัลบุคอรีย์, (5565), และมุสลิม, (1966))

ญุนดุบ บิน สุฟยาน อัลบะญะลีย์ เล่าว่า "ฉันได้ร่วมละหมาดอัฎหาพร้อมกับท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม หลังเสร็จละหมาดกับประชาชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านได้มองไปยังแพะที่ถูกเชือด (ทิ้งไว้) ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า

«مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلاَةِ فَلْيَذْبَحْ شَاةً مَكَانَهَا، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذَبَحَ فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللهِ»

"ผู้ใดได้เชือดก่อนละหมาด (หมายถึงละหมาดอีดยังไม่เสร็จสิ้น) เขาจงเชือดแพะตัวอื่นแทน และผู้ใดยังไม่ได้เชือดก็จงเชือดบนพระนามของอัลลอฮฺ" (อัลบุคอรีย์, (5562), และมุสลิม, (1960) สำนวนเป็นของมุสลิม)

ส่วนอิจญ์มาอฺหรือมติเอกฉันท์ของอุละมาอ์เกี่ยวกับบัญญัติการอุฎหิยะฮฺ ก็มีอุละมาอ์หลายท่านที่กล่าวดังกล่าว

มีกล่าวในหนังสือ (อัลมุฆนีย์) ว่า "ชาวมุสลิมต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการอุฎหิยะฮฺเป็นบัญญัติศาสนาอย่างหนึ่ง" (อัลมุฆนีย์, 9/435)

อิบนุ อัลมุลักกิน กล่าวว่า "ไม่มีการขัดแย้งใดๆว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นหนึ่งในอิบาดะฮฺของศาสนา" (อัลอิอฺลาม, 10/182)

อัชเชากานีย์กล่าวว่า "หะดีษต่างๆในบทที่เกี่ยวกับการเชือดอุฎหิยะฮฺบ่งบอกถึงบัญญัติการเชือดอุฎหิยะฮฺ และไม่มีการขัดแย้งใดๆในเรื่องนี้ และการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นอิบาดะฮฺที่อัลลอฮฺทรงชื่นชอบที่สุดที่ถูกปฏิบัติในวันแห่งการเชือด" (นัยลุลเอาฏอรฺ, 5/112)

3. ความประเสริฐของการส่งเสริม

ถึงแม้ว่าจะไม่พบหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่ระบุถึงความประเสริฐของมันเลย อิบนุ อัลอะเราะบีย์ กล่าวว่า

"ไม่มีหะดีษที่เศาะฮีหฺแม้แต่บทเดียวเกี่ยวกับความประเสริฐของการอุฎหิยะฮฺ" (อาริเฎาะตุลอะหฺวะซีย์, 6/228)

แต่อุฎหิยะฮฺก็เป็นอิบาดะฮฺที่สำคัญยิ่งและเป็นสัญญาณแห่งความยิ่งใหญ่ของอิสลามอย่างหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้ชาวมุสลิมทุกคนยึดปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยก็เป็น

การปฏิบัติตามสุนนะฮฺของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ซึ่งท่านไม่เคยละทิ้งการเชือดอุฎหิยะฮฺเลยตลอดสิบปีที่ท่านพำนักอยู่ ณ มหานครมะดีนะฮฺ

อาอิชะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«مَا عَمِلَ آدمِيٌّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ، إِنَّهَا لَتَأْتِيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُوْنِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلاَفِهَا ، وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الأَرْضِ فَطِيْبُوْا بِهَا نَفْسًا»

"ไม่มีอิบาดะฮฺอันใดที่ผู้เป็นบ่าวปฏิบัติในวันอีดอัฎหาจะเป็นที่โปรดปรานและชื่นชอบของอัลลอฮฺเป็นพิเศษมากไปกว่าการหลั่งเลือดด้วยการเชือดสัตว์อุฎหิยะฮฺ และแท้จริงสัตว์อุฎหิยะฮฺดังกล่าวจะปรากฏในวันกิยามะฮฺพร้อมกับเขา(ที่สวยงาม), ปุยขน (ที่นุ่มและดกฟู) และกีบเท้า(ที่แข็งแกร่ง), และหยดเลือดของสัตว์กุรบานทุก ๆ หยดจะหยดลงบนพื้นที่ของอัลลอฮฺก่อนที่จะหยดลงถึงพื้นดิน ดังนั้นพวกท่านจงเต็มใจเชือดอุฎหิยะฮฺเถิด" (เฎาะอีฟ, อิตตริมิซีร์, 4/80, อัลมุสตัดร็อก 4/246 (ดู สิลสิละฮฺ อัลอะหาดีษ อัดเฎาะอีฟะฮฺ, 2/14 (526))

อบู ฮุร็อยเราะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«مَنْ وَجَدَ سَعَةً فَلَمْ يُضَحِّ فَلاَ يَقْرِبَنَّ مُصَلاَّنَا»

"ผู้ใดมีความสะดวก แต่ไม่ยอมเชือดอุฎหิยะฮฺ ดังนั้นเขาจงอย่าเข้าใกล้สนามละหมาดของเราเป็นอันขาด" (อะหมัด 2/321, อิบนุมาญะฮฺ, (3123), อัลหากิม 2/389 และกล่าวว่าเศาะฮีหฺ จากหะดีษของอบูฮุร็อยเราะฮฺ)

4. หุกมการเชือดอุฎหิยะฮฺ

อุละมาอ์มีทัศนะที่แตกต่างกันเกี่ยวกับหุกมของการเชือดอุฎหิยะฮฺ แต่อุละมาอ์ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสุนนะฮฺมุอักกะดะฮฺสำหรับผู้ที่มีความสามารถไม่ใช่วาญิบ ดังนั้นสำหรับผู้ที่มีความสามารถจึงส่งเสริมให้เชือดอุฎหิยะฮฺทุกปี เพื่อออกจากพิสัยของการคิลาฟ นั่นคือทัศนะของอุละมาอ์ที่ว่าวาญิบสำหรับผู้ที่มีความสามารถ (อัลมุจญ์มูอฺ 8/385, อัลมุฆนีย์ 9/435, อัลหาวีย์ 15/71, อัลบะดาอิอฺ 4/192-193, บิดายะฮฺ อัลมุจญ์ตะฮิด 1/348)

อิมามอัชชาฟิอีย์กล่าวว่า "การเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นสุนนะฮฺที่ฉันไม่ชอบละทิ้งมัน" (อัลอุมม์, 2/221)

อิบนุ อับดิลบัรร์ กล่าวว่า "สรุปจากมัซฮับอิมามมาลิก การเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นสุนนะฮฺหนึ่งที่ถูกสั่งกำชับให้ชาวมุสลิมยึดปฏิบัติ และส่งเสริมให้กระทำ และไม่อนุญาตให้ละทิ้งมัน นอกจากผู้ที่กำลังทำหัจญ์อยู่ ณ ทุ่งมินาเท่านั้น..." (อัลอิสติซการ, 15/156)

ท่านยังกล่าวอีกว่า "ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดอุฎหิยะฮฺตลอดชีวิตของท่าน และไม่มีรายงานจากท่านว่าท่านละทิ้งการเชือดอุฎหิยะฮฺเลย ทั้งยังส่งเสริมให้ (ประชาชาติของท่าน) เชือดอุฎหิยะฮฺอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่เป็นการควรสำหรับมุสลิมที่มีความสะดวกด้านทรัพย์สินที่จะละทิ้งการเชือดอุฎหิยะฮฺ" (อัลอิสติซการ, 15/163-164)

อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيرًا﴾

"แน่แท้ ในตัวของท่านเราะสูลุลลอฮฺนั้นมีแบบอย่างอันดีงามสำหรับพวกเจ้า สำหรับผู้ที่หวัง (ในความโปรดปรานของ) อัลลอฮฺและวันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮฺอย่างมาก" (อัลอะหฺซาบ, 21)

5. ทำไมจึงส่งเสริมให้เชือดอุฎหิยะฮฺ

1. เพื่อสร้างความใกล้ชิดต่อเอกองค์อัลลอฮฺ
2. เพื่อเป็นการฟื้นฟูแบบฉบับของท่านนบีอิบรอฮีม
3. เพื่อเป็นการปฏิบัติตามสุนนะฮฺของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม
4. เพื่อแสดงออกถึงความใจกว้าง เอื้ออาทรต่อบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้านและบรรดาผู้ขัดสนในวันอีด
5. เพื่อนำความสุขสำราญและมิตรภาพที่ดีสู่สังคม โดยเฉพาะคนยากจนและอนาถา
6. เพื่อแสดงถึงการขอบคุณต่อความโปรดปรานและริซกี อันเปี่ยมล้นของอัลลอฮฺ
7. เพื่อเป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการภักดีและยอมสิโรราบต่ออัลลอฮฺและศาสนทูตของพระองค์

6. ระหว่างการเชือดอุฎหิยะฮฺกับการบริจาคทานด้วยราคาอุฎหิยะฮฺ อย่างไหนประเสริฐกว่ากัน ?

อุละมาอ์ส่วนใหญ่เห็นว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺประเสริฐกว่าการให้บริจาคทานด้วยราคาอุฎหิยะฮฺหรือมากกว่านั้น เพราะการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ที่โดดเด่นของศาสนา และเป็นสุนนะฮฺที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ยึดปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสั่งกำชับและส่งเสริมอย่างหนักให้ประชาชาติของท่านที่มีความสามารถยึดปฏิบัติ และที่สำคัญการให้ความสำคัญกับการบริจาคทานมากกว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺจะก่อให้เกิดการละเลยและละทิ้งสุนนะฮฺการเชือดอุฎหิยะฮฺในที่สุด

หลักฐานหนึ่งที่แสดงถึงความประเสริฐของการเชือดอุฎหิยะฮฺมากกว่าการบริจาคทานด้วยราคาของมันคือ มีอยู่ปีหนึ่งในสมัยของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ประชาชนตกอยู่ในความหิวโหยอยู่ซึ่งช่วงนั้นตรงกับเทศกาลแห่งการเชือดอุฎหิยะฮฺพอดี แต่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ก็ไม่ได้สั่งให้บรรดาเศาะหาบะฮฺให้บริจาคเงินแก่บรรดาผู้ที่ตกยาก แต่ท่านกลับเห็นด้วยกับการเชือดสัตว์อุฎหิยะฮฺของพวกเขา และได้สั่งให้พวกเขาทำการแจกจ่ายเนื้ออุฎหิยะฮฺเหล่านั้นแก่ผู้ที่ขัดสน

สะละมะฮฺ บิน อัลอักวะอฺ เล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«مَنْ ضَحَّى مِنْكُمْ فَلاَ يُصْبِحَنَّ بَعْدَ ثَالِثَةٍ فِي بَيْتِهِ شَيْءٌ»

"ผู้ใดที่เชือดอุฎหิยะฮฺในหมู่พวกเจ้า ดังนั้นหลังจากสามวันให้หลังแล้วจะต้อง (แจกจ่ายเนื้ออุฎหิยะฮฺให้หมดและ) อย่าให้มีเหลืออยู่ที่บ้านแม้แต่นิดเดียว"

ในปีต่อมา บรรดาเศาะหาบะฮฺจึงถามว่า "โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ พวกเราได้ปฏิบัติ (เชือดอุฎหิยะฮฺ) เหมือนกับที่เราได้ปฏิบัติมาแล้วเมื่อปีที่ผ่านมา?"

ท่านตอบว่า

«كُلُوْا وَأُطْعِمُوْا وَادَّخِرُوْا، فَإِنَّ ذَلِكَ الْعَامَ كَانَ فِي النَّاسِ جَهْدٌ فَأَرَدْتُ أَنْ تُعِيْنُوْا فِيْهَا»

"พวกเจ้าจงทาน จงจัดอาหารให้ผู้อื่นทาน และจงเก็บตุนไว้ เพราะแท้จริงเมื่อปีที่ผ่านมานั้นประชาชนอยู่ในสภาพที่แร้นแค้น ดังนั้นฉันจึงอยากให้พวกเจ้าช่วยเหลือพวกเขาด้วยเนื้ออุฎหิยะฮฺนั้น" (อัลบุครีย์, (5569), มุสลิม, (1974))

มีคนถามอาอิชะฮฺว่า "**ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ห้ามไม่ให้ทานเนื้ออุฎหิยะฮฺเกินสามวันจริงหรือ?**"

อาอิชะฮฺตอบว่า "ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลออุอะลัยฮิวะสัลลัม ไม่ได้ทำเช่นนั้นนอกจากในปีที่ (แห้งแล้งและ) ประชาชนหิวโหยเท่านั้น ดังนั้นท่านจึงอยากให้ผู้ที่ร่ำรวยให้ทานอาหารแก่ผู้ที่ยากจน" (อัลบุคอรีย์, (5423))

อิบนุ อับดิลบัรร์ กล่าวว่า "ตามทัศนะของเรา (มัซฮับมาลิกีย์ ถือว่า) การเชือดอุฎหิยะฮฺประเสริฐกว่าการบริจาคทาน เพราะการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นสุนนะฮฺมุอักกะดะฮฺ (สุนนะฮฺที่เน้นหนักให้ปฏิบัติ) เช่นเดียวกับละหมาดอีด และเป็นที่ทราบดีว่าละหมาดอีดนั้นประเสริฐกว่าละหมาดสุนัตอื่นๆ ทั้งหลาย" (ฟัตหุลมาลิก, 7/18)

อันนะวะวีย์กล่าวว่า "มัซฮับของเรา (ชาฟิอีย์) ถือว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺประเสริฐกว่าการบริจาคทานสุนัต เนื่องเพราะหะดีษเศาะฮีหฺมากมายที่บ่งบอกถึงความประเสริฐของการเชือดอุฎหิยะฮฺ และเนื่องเพราะการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับการวาญิบของมันไม่เหมือนกับการบริจาคทานสุนัต (ที่ไม่ความขัดแย้งในหมู่อุละมาอ์เกี่ยวกับมัน) และเนื่องจากว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นและชัดเจน" (อัลมัจญ์มูอฺ, 8/425)

อิบนุกุดามะฮฺกล่าวว่า "การเชือดอุฎหิยะฮฺประเสริฐกว่าการบริจาคทานด้วยราคาของมัน" ท่านยังกล่าวอีกว่า "เพราะการให้ความสำคัญกับการบริจาคทานมากกว่าการเชือดอุฎหิยะฮฺจะนำไปสู่การละทิ้งสุนนะฮฺที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่างไว้ และเนื่องเพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดอุฎหิยะฮฺและบรรดาเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่หลังจากท่านก็เชือดอุฎหิยะฮฺเช่นกัน ดังนั้น ถ้าพวกเขาทราบว่าการบริจาคทานประเสริฐกว่า พวกเขาย่อมต้องเปลี่ยนจากการเชือดอุฎหิยะฮฺไปบริจาคทานแทนอย่างแน่นอน" (อัลมุฆนีย์, 9/436) วัลลอฮุอะอฺลัม

7. ข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้ที่ประสงค์จะเชือดอุฎหิยะฮฺ

เมื่อย่างเข้าเดือนซุลหิจญะฮฺ (ตั้งแต่วันที่ 1–10) ไม่อนุญาตให้ผู้ที่มีความประสงค์จะเชือดอุฎหิยะฮฺทำการตัดหรือโกนผม ขนรักแร้ ขนลับ และตัดเล็บ ท่านหญิงอุมมุ สะละมะฮฺ เล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«إذا دخلت العشر، وأراد أحدكم أن يضحي فلا يمس من شعره وبشره شيئاً»

“เมื่อย่างเข้าสิบวัน(แรกของเดือนซุลหิจญะฮฺ) และใครคนใดคนหนึ่งในหมู่พวกท่านประสงค์ที่จะเชือดอุฎหิยะฮฺ ดังนั้น เขาจงอย่าแตะต้อง (ตัดหรือโกน) ส่วนใดๆของเส้นผมหรือขนของเขาแต่อย่างใด” (มุสลิม, ชัรหฺ เศาะฮีหฺ มุสลิม 4:119)

และในอีกรายงานหนึ่งระบุว่า

«من كان له ذِبح يذبحه فإذا أهلَّ هلالُ ذي الحجة فلا يأخذ من شعره وأظفاره شيئاً حتى يضحي»

“ผู้ใดที่มีสัตว์ (ที่เตรียมไว้) สำหรับเชือดอุฎหิยะฮฺ ดังนั้นเมื่อเข้าเดือนซุลหิจญะฮฺ เขาก็จงอย่าตัดเอาส่วนใดส่วนหนึ่งจากผมของเขา และเล็บของเขาจนกว่าเขาจะเชือดอุฎหิยะฮฺเสร็จ” (มุสลิม 4:120)

8. เงื่อนไขของสัตว์อุฎหิยะฮฺ

สัตว์ที่อนุมัติให้นำมาเชือดอุฎหิยะฮฺต้องประกอบด้วยเงื่อนไขต่างๆดังนี้

1. ต้องเป็นปศุสัตว์ประเภทสัตว์สี่เท้าเท่านั้น

อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

ولكُلِّ أمة جعلْنا منسكًا ليذْكُروا اسم ا ـِ على ما رزقَهم من بهيمة الأنعـام

“และสำหรับทุกๆ ประชาชาติเราได้กำหนดสถานที่และเวลาสำหรับประกอบพิธีกรรม (หัจญ์และเชือดสัตว์อุฎหิยะฮฺ) เพื่อพวกเขาจะได้กล่าวพระนามของอัลลอฮฺ ต่อสิ่งที่พระองค์ทรงประทานให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาจากปศุสัตว์ (ได้แก่ อูฐ วัว แพะ และแกะ)” (อัลหัจญ์, 34)

ดังนั้น อุละมาอ์ส่วนใหญ่จึงระบุว่า สัตว์ที่ใช้สำหรับเชือดอุฎหิยะฮฺต้องเป็นสัตว์เลี้ยงประเภท 4 ขาเท่านั้น นั่นคือ อูฐ วัว/ควาย แพะและแกะ ทั้งเพศผู้และเพศเมีย (อัลมัจญ์มูอฺ 8/394, อัลมุฆนีย์ 9/440, บะดาอิอุอัสเศาะนาอิอฺ 4/205, บิดายะฮฺอัลมุจญ์ตะฮิด 1/348, อัสสัยลุลญ์รรอรฺ 4/78) และไม่อนุญาตให้เชือดอุฎหิยะฮฺด้วยสัตว์อื่นจากที่กล่าวมานี้ ไม่ว่าจะเป็น กวาง นก หรือไก่ ฯลฯ

อิมามอัชชาฟิอีย์กล่าวว่า “มันคือสัตว์ทั้งแปดตัวที่เป็นคู่ที่อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ว่า

﴿ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ...، وَمِنَ الإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ﴾

"(พระองค์ทรงให้มี) สัตว์แปดตัวเป็นคู่ ๆ คือจากแกะสองตัว และจากแพะสองตัว...และจากอูฐสองตัว และจากวัวสองตัว" (อัล-อันอาม 143)

นั่นคือตัวผู้และตัวเมีย พระองค์ทรงเจาะจงสัตว์เลี้ยงทั้งแปดตัวที่เป็นคู่เหล่านี้ด้วยบัญญัติสามประการ

- ประการแรก เป็นสัตว์ที่วาญิบต้องออกซะกาต

- ประการที่สอง เป็นสัตว์ที่ใช้สำหรับเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นการเฉพาะ

- ประการที่สาม เป็นสัตว์ที่อนุญาตให้เชือด/ฆ่าในเขตหะรอมและในขณะที่อยู่ในอิหฺรอม" (อัลหาวีย์อัลกะบีร 15/75-76)

อัลกุรฏุบีย์กล่าวว่า "สัตว์ที่ใช้เชือดอุฎหิยะฮฺที่มีมติอย่างเป็นเอกฉันท์ในหมู่อุละมาอ์อิสลามคือสัตว์ทั้งแปดตัวที่เป็นคู่ นั่นคือ แกะ (ตัวผู้และตัวเมีย) แพะ(ตัวผู้และตัวเมีย) อูฐ (ตัวผู้และตัวเมีย) และวัว (ตัวผู้และตัวเมีย)" (ตัฟสีรอัลกุรฏุบีย์ 15/109)

อุฎหิยะฮฺเป็นอิบาดะฮฺประเภทเดียวกับฮัดย์ ดังนั้นจึงไม่มีอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺนอกจากด้วยสัตว์ที่มีระบุจากท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เท่านั้น และไม่ปรากฏว่าท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยเชือดฮัดย์และอุฎหิยะฮฺด้วยสัตว์อื่นจาก อูฐ หรือวัว หรือ แพะ และแกะเท่านั้น (ดูทัศนะของเชคอิบนุอุษัยมีนใน "อัลอุฎหิยะฮฺ วะ อัซซะกาต")

2. ต้องมีอายุครบสมบูรณ์

สัตว์ทั้งสี่ประเภทที่กล่าวมาข้างต้นต้องมีอายุครบสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่ศาสนาได้กำหนดไว้ นั่นคือ

1. อูฐ ต้องมีอายุครบห้าปีบริบูรณ์และย่างเข้าปีที่หก

2. วัว/ควาย ต้องมีอายุครบสองปีบริบูรณ์และย่างเข้าปีที่สาม ตามทัศนะของอุละมาอ์ส่วนใหญ่ ส่วนมาลิกีย์ต้องมีอายุครบสามปีบริบูรณ์และย่างเข้าปีทีสี่

3. แพะ ต้องมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์และย่างเข้าปีที่สอง ตามทัศนะของหะนะฟีย์และหันบะลีย์ และต้องมีอายุครบสองปีบริบูรณ์ตามทัศนะของมาลิกีย์และชาฟิอีย์

4. แกะ ต้องมีอายุครบหกเดือนและย่างเข้าเดือนที่เจ็ด ตามทัศนะของหะนะฟีย์และหันบะลีย์ และต้องมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์และย่างเข้าปีที่สอง ตามทัศนะของมาลิกีย์และชาฟิอีย์ (ตับยีนอัลหะกออิก 6/7, บะดาอิอฺอัสเศาะนาอิอฺ 4/206, อัชชะคีเราะฮฺ 4/154, ชัรหฺอัลค็อรชีย์ 3/33-34, อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮียะฮฺ หน้า 126, อัลหาวีย์ 15/77, ฏ็อรหฺอัตตัษรีบ 5/194, อัลมุฆนีย์ 9/440, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 2/220, มะนารุสสะบีล 1/272) หรือหลังจากที่มีการเปลี่ยนฟันใหม่แล้ว ถึงแม้ว่าอายุยังไม่ครบหนึ่งปีบริบูรณ์ก็ตาม (อัลมัจญ์มูอฺ 8/293)

สาเหตุที่อุละมาอ์ขัดแย้งในการกำหนดเกณฑ์อายุของสัตว์อุฎหิยะฮฺเกิดจากการตีความด้านภาษา (ลิสานุลอะร็อบ 2/219-220, อัสศิหาหฺ 3/1194, ตาจญ์อัลอะรูส 11/58)ของคำว่า (ษินย์) และ (ญิซอฺ) ที่มีระบุในหะดีษ (ดู หะดีษญาบิร ใน เศาะฮีหฺมุสลิม, (1963), หะดีษอุกบะฮฺ บิน อามิร ในอัลบุคอรีย์(5547), มุสลิม, (1965))

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«لا تذبحوا إلا مُسنة إلا أن يَعسر عليكم فتذبحوا جذعةً من الضأن»

“พวกเจ้าจงอย่าเชือด (สัตว์สำหรับฮัดย์และอุฎหิยะฮฺ) นอกจาก (สัตว์ที่มีอายุในระยะที่เรียกว่า) มุสินนะฮฺ (หมายถึงช่วงอายุของอูฐ วัว และแพะที่มีอายุตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น) นอกจากว่าจะเป็นการลำบากแก่พวกเจ้า ดังนั้นจึงอนุญาตให้พวกเจ้าเชือดแกะหนุ่ม (ที่มีอายุในระหว่าง 6-9 เดือน (ลิสานอัลอะร็อบ 2/219-220, ตาจญ์อัลอะรูส 11/58, อัสศิหาหฺ 3/1194) ที่เรียกว่า ญิซอะฮฺ” (มุสลิม, 1963)

3. ต้องปลอดจากตำหนิที่ทำให้อุฎหิยะฮฺเป็นโมฆะ

เนื่องจากการเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นการใกล้ชิดอัลลอฮฺอย่างหนึ่งที่จำเป็นต้องสรรหาสัตว์ที่สวยงาม และอ้วนท้วมสมบูรณ์ เพราะอัลลอฮฺทรงเป็นพระผู้อภิบาลที่ดีและพระองค์จะไม่ทรงรับนอกจากสิ่งที่ดีเท่านั้น

อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَنفِقُواْ مِن طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ الأَرْضِ وَلاَ تَيَمَّمُواْ الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِآخِذِيهِ إِلاَّ أَن تُغْمِضُواْ فِيهِ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾

"โอ้บรรดาผู้มีศรัทธาทั้งหลาย จงบริจาคจากทรัพย์ที่ดี ที่พวกเจ้าได้พากเพียรแสวงหาไว้ และจากสิ่งที่เราได้ให้ผลิออกมาจากแผ่นดินสำหรับพวกเจ้า และพวกเจ้าจงอย่าได้เจตนาเอาสิ่งที่เลวของมันมาบริจาคทั้ง ๆ ที่พวกเจ้าเองก็ไม่สามารถ (รังเกียจ) ที่จะรับสิ่งนั้น นอกจากด้วยการหลับตารับมัน และจงทราบไว้เถิดว่า แท้จริงอัลลอฮฺทรงรวยยิ่ง อีกทั้งทรงได้รับการสรรญเสริญ" (อัลบะเกาะเราะฮ์, 267)

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคัดเลือกสัตว์ที่จะเตรียมสำหรับทำอุฎหิยะฮฺที่มีองค์ประกอบของร่างกายที่สมบูรณ์ที่สุด อ้วนท้วม แข็งแรง และมีสีสันที่สวยงาม และต้องปลอดจากตำหนิที่มีผลต่อความไม่ปกติของอวัยวะ หรือทำให้เนื้อของมันลดน้อยลง

อัลบัรรออฺ บิร อาซิบเล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«أربعٌ لا تجوز في الأضاحي: العوراء البين عورها والمريضة البين مرضها والعرجاء البين عرجها والكسير التي لا تنقي»

"สัตว์สี่ประเภทที่ไม่อนุญาตให้ใช้สำหรับเชือดอุฎหิยะฮฺ นั่นคือ สัตว์ที่ตาบอดข้างอย่างเห็นได้ชัด สัตว์ที่ป่วยอย่างเห็นได้ชัด สัตว์ที่ขาพิการอย่างเห็นได้ชัด และสัตว์ที่ผอมแห้งจนไม่สามารถลุกขึ้นเดินได้" (อบูดาวูด, (2802), อัตติรมิซีย์, (1497), อันนะสาอีย์, (4369), อิบนุมาญะฮฺ, (3144), อะหมัด 4/300, ดู อิรวาอุลเฆาะลีล 4/361)

นี่คือลักษณะข้อตำหนิสี่ประเภทที่อุละมาอ์มีมติเป็นเอกฉันท์ว่าไม่อนุญาตให้นำสัตว์ที่มีตำหนิเหล่านี้มาทำอุฎหิยะฮฺ นั่นคือ

1. **เอารออ์** (สัตว์ที่ขาดดวงตาข้างหนึ่ง) อย่างเห็นได้ชัด

2. **มะรีฎ** (สัตว์ที่ป่วย) อย่างเห็นได้ชัด เช่นมีอาการสั่นเป็นไข้ ไม่ยอมขยับเขยื้อนไปไหน และไม่ยอมกินหญ้าจนผอมแห้งเป็นต้น

3. **อัรญาอ์** (สัตว์ที่ขาพิการ) อย่างชัดเจนจนไม่สามารถเดินเหินได้ตามปกติ

4. **กะสีร** (สัตว์ที่ผอมแห้ง) จนไม่มีไขในกระดูก และไม่มีแรงที่พยุงตัวให้ลุกขึ้นเดินได้

อิบนุอับดิลบัรร์กล่าวว่า "นี่คือลักษณะของสี่ข้อตำหนิที่มีระบุในหะดีษ ซึ่งบรรดาอุละมาอ์ต่างมีมติเห็นพ้องกัน และข้อตำหนิที่มีความหมายเดียวกันก็รวมอยู่ใน

ความหมายของหะดีษนี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อตำหนิดังกล่าวมีความเด่นชัดกว่า ท่านไม่สังเกตดอกหรือว่า ในเมื่อสัตว์ที่ดวงตาบอดเพียงข้างเดียวไม่อนุญาตให้นำมาเป็นสัตว์อุฎหิยะฮฺ ดังนั้นสัตว์ที่ดวงตาบอดทั้งสองข้างย่อมต้องไม่เป็นที่อนุญาตยิ่งกว่า และในเมื่อสัตว์ที่ขาพิการไม่อนุญาตให้นำมาเชือดอุฎหิยะฮฺ ดังนั้นสัตว์ที่ขาขาด (เพียงข้างเดียว) หรือสัตว์ที่ไม่มีขาอยู่เลยก็ย่อมต้องไม่เป็นที่อนุญาตยิ่งกว่า...” (ฟัตหุลมาลิก 7/6, อัลมุฆนีย์)

ส่วนหะดีษอื่นๆ อีกจำนวนหนึ่งที่ระบุถึงข้อตำหนิต่างๆ ที่ไม่อนุญาตให้ใช้ทำอุฎหิยะฮฺ โดยรวมแล้วเป็นหะดีษที่ไม่มีความชัดเจนหรือมีตำหนิด้านสายรายงาน ดังนั้นจึงพบว่าอุละมาอ์มีทัศนะที่แตกต่างกันเกี่ยวกับข้อตำหนิต่างๆ อื่นจากสี่ประเภทที่ได้กล่าวมาข้างต้น ส่วนหนึ่งของหะดีษเหล่านั้นคือ

1. อาลี เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า “ท่านนบี ศ็อลลัลลออุอะลยฮิวะสัลลัม ได้สั่งให้พวกเราตรวจสอบอย่างละเอียดตรงดวงตา และใบหูทั้งสองข้าง และห้ามไม่ให้เรานำสัตว์ที่ดวงตาบอดข้าง สัตว์ที่ถูกตัดที่ต้นหู และปลายหู สัตว์ที่ใบหูฉีกขาด และสัตว์ที่ใบหูถูกเจาะเป็นรูมาเชือดอุฎหิยะฮฺ” (เฎาะอีฟ : อบูดาวูด, (2422), อัตติรมิซีย์, (1498), อันนะสาอีย์, อัลกุบรอว์ (4462), อิบนุมาญะฮฺ, (3142, 3143), อะหฺมัด 1/149, อัลหากิม 4/249, อัลบัยฮะกีย์ 9/275, (อิรวาอฺอัลเฆาะลีล, (1149))

2. อาลี เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า “ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม สั่งห้ามไม่ให้เชือดอุฎหิยะฮฺด้วยสัตว์ที่หูแหว่งและเขาด้วน” (เฎาะอีฟ : อัตติรมิซีย์, (1504), (อิรวาอฺอัลเฆาะลีล, (1149))

3. ยะซีด ซู มิศรฺ กล่าวว่า “ฉันได้ไปหาอัตบะฮฺ บิน อับดุน อัสสุละมีย์ ฉันได้กล่าวแก่เขาว่า

“โอ้ อบูอัลวะลีด ฉันออกมาหาสัตว์สำหรับทำอุฎหิยะฮฺ แต่ฉันยังไม่พบสัตว์แม้แต่ตัวเดียวที่ฉันพอใจ นอกจากสัตว์ที่ฟันหัก ฉันจึงรังเกียจมัน แล้วท่านเห็นว่าอย่างไร?”

ท่านตอบว่า “ทำไมท่านจึงไม่นำมันมาให้ฉันละ?”

ฉันตอบว่า “มหาบริสุทธิ์อัลลอฮฺ (สัตว์ที่มีตำหนิแบบนี้) อนุญาตให้ท่านได้ แต่ไม่อนุญาตให้ฉัน งั้นหรือ?”

ท่านตอบว่า “ใช่ เพราะท่านไม่แน่ใจแต่ฉันแน่ใจ ที่จริงแล้วท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัมห้ามสัตว์ที่หูแหว่งจนเห็นช่องรูหู (มุศ็อฟฟะเราะฮฺ) สัตว์ที่ไม่มีเขาแต่กำเนิด (มุสตะเศาะละฮฺ) สัตว์ที่ตาบอดข้างแต่มีลูกตาอยู่ หรือวงตาบอดข้างหนึ่งอย่างชัดเจน (บัคกออฺ) สัตว์ที่ถูกทอดทิ้งจากฝูง หรือตามฝูงไม่ทัน เนื่องเพราะความ

ซูบผอมและอ่อนแอ (มุซีอะฮฺ) และสัตว์ที่ผอมแห้งจนไม่สามรถพยุงตัวลุกขึ้นเดินได้ (กัสราอฺ)" (เฎาะอีฟ : อะหมัด 4/185, อบูดาวูด, 2803, อัลหากิม 4/250)

ต่อไปนี้เป็นการลำดับข้อตำหนิต่างๆ ที่พบในสัตว์ที่จะใช้เชือดอุฎหิยะฮฺ

3.1 ตำหนิที่ดวงตา

อัมยาอ์ หมายถึงสัตว์ที่ตาบอดสนิททั้งสองข้าง หรือไม่มีดวงตาทั้งสองข้าง ข้อตำหนินี้ไม่สามารถนำมาใช้ทำอุฎหิยะฮฺได้อย่างเป็นเอกฉันท์ เพราะในเมื่อสัตว์ที่ไม่มีดวงตาเพียงข้างเดียวยังไม่ได้ ดังนั้นสัตว์ที่ไม่มีดวงตาทั้งสองข้างย่อมเป็นตำหนิที่ยิ่งใหญ่กว่า (อัลมัจญ์มูอฺ 8/400, อัลหาวีย์ 15/81, บะดาอิอุอัสเศาะนาอิอฺ 4/214, กัชชาฟ อัลเกาะนาอฺ 3/5, อัลเกาะวานีน อัลฟิกฮียะฮฺ หน้า 127)

เอารออ์ หมายถึงสัตว์ที่ดวงตาบอดข้างหนึ่ง หรือมีดวงตาอยู่แต่ไม่สามารถมองเห็น ข้อตำหนินี้ก็ไม่สามารถนำมาทำอุฎหิยะฮฺอย่างเป็นเอกฉันท์เช่นกัน ถ้าหากว่าดวงตาข้างที่บอดมีตำหนิที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เพราะตาบอดข้างทำให้อวัยวะส่วนหนึ่งขาดหายไป และทำให้บกพร่องในการกินหญ้า จึงทำให้เนื้อลดน้อยลง และเนื่องเพราะตาบอดข้างทำให้ราคาของมันลดต่ำลง (อ้างแล้ว)

อัชวาอ์ หมายถึงสัตว์ที่เป็นโรคตาฝ้าหรือสายตาอ่อนแอ ไม่สามารถมองเห็นในเวลากลางคืน และทัศนะที่ถูกต้องอนุญาตให้นำสัตว์ประเภทนี้มาทำอุฎหิยะฮฺได้ เพราะมันสามารถมองเห็นในเวลาที่กินหญ้า และการเป็นตาฝ้าไม่มีผลใดๆ ต่อร่างกายของมัน (อัลหาวีย์ 15/81, อัลมัจญ์มูอฺ 8/400)

เหาลาอ์ หมายถึงสัตว์ที่ตาเหล่ สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้นำมาทำอุฎหิยะฮฺได้ เพราะตาเหล่ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการกินหญ้าและต่อร่างกายของมัน (อัลหาวีย์ 15/81, หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/325, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298)

อัมชาอ์ หมายถึงสัตว์ที่มีสายตาสั้นและน้ำตาชอบไหล หมายถึงสัตว์ที่มีสายตาสั้นและน้ำตาจะไหลออกมาเป็นประจำ สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้นำมาทำอุฎหิยะฮฺได้ (อัลมัจญ์มูอฺ)

สัตว์ที่นัยน์ตาเป็นสีขาว สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้นำมาทำอุฎหิยะฮฺได้ตามทัศนะของมาลิกีย์และหันบะลีย์ เพราะไม่ได้ทำให้ส่วนเนื้อบกพร่องแต่อย่างใด (อัซซะคีเราะฮฺ 4/146, ชัหรฺอัลค็อรชีย์ 3/35, อัลมุฆนีย์, 9/441, กัชชาฟ อัลเกาะนาอฺ 3/6)

3.2 ตำหนิที่ใบหู

สักกาอ์ หมายถึงสัตว์ที่มีใบหูเล็ก สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้นำมาทำอุฎหิยะฮฺได้ ตามทัศนะของญุมฮูร เพราะไม่ได้ทำให้ส่วนเนื้อบกพร่องแต่อย่างใด (อัลฟะตาวาอัลบัซซาซียะฮฺ 3/293, อัซซะคีเราะฮฺ 4/147, อัลหาวีย์ 15/83, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, อัลมุฆนีย์ 9/442, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/6, อัลอิสติซการ 15/128)

สัตว์ที่ไม่มีใบหูตั้งแต่กำเนิดหรือมีเพียงข้างเดียว สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของหะนะฟีย์ มาลิกีย์ และชาฟิอีย์ ส่วนหันบะลีถือว่าใช้ได้ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/324, ชัรหฺอัค็อรชีย์ 3/35, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, มะนารฺอัสสะบีล 1/272)

อัลมาวัรดีย์กล่าวว่า "สัตว์ที่กำเนิดมาโดยปราศจากใบหูอิมามอัชชาฟิอีย์กล่าวในทัศนะใหม่ว่าไม่อนุญาตให้ใช้ทำอุฎหิยะฮฺ เพราะมันขาดความสมบูรณ์ของอวัยวะดั้งเดิม" (อัลหาวีย์ 15/83)

มุกอบะละฮฺ หมายถึงสัตว์ที่ต้นหูถูกตัดแต่ไม่ขาด และห้อยลงข้างหู สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺพร้อมกับกะรอฮะฮฺ (เป็นที่รังเกียจ) ตามทัศนะของมาลิกีย์ และชาฟิอีย์ และหันบะลี ส่วนหะนะฟีย์ถือว่าใช้ได้โดยปราศจากกะรอฮะฮฺแต่อย่างใด (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัลมัจญ์มูอฺ 8/402, อัลหาวีย์ 15/82, อัลมุฆนีย์ 9/443, บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/216, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298)

มุดาบะเราะฮฺ หมายถึงสัตว์ที่ปลายหูถูกตัดแต่ไม่ขาด และห้อยลงมา สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺพร้อมกับกะรอฮะฮฺ (เป็นที่รังเกียจ) ตามทัศนะของมาลิกีย์ และชาฟิอีย์ และหันบะลี ส่วนหะนะฟีย์ถือว่าใช้ได้โดยปราศจากกะรอฮะฮฺแต่อย่างใด (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัลมัจญ์มูอฺ 8/402, อัลหาวีย์ 15/82, อัลมุฆนีย์ 9/443, บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/216, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298)

ชัรกออ์ หมายถึงสัตว์ที่ใบหูฉีกขาดเป็นทางยาว สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺพร้อมกับกะรอฮะฮฺ (เป็นที่รังเกียจ) ตามทัศนะของ มาลิกีย์ และชาฟิอีย์ และหันบะลี ส่วนหะนะฟีย์ถือว่าใช้ได้โดยปราศจากกะรอฮะฮฺแต่อย่างใด (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัลมัจญ์มูอฺ 8/402, อัลหาวีย์ 15/82, อัลมุฆนีย์ 9/443, บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/216, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298)

ค็อรกออ์ หมายถึงสัตว์ที่มีรูที่ใบหูหรือใบหูถูกเจาะเป็นรูกลมจนทะลุ สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺพร้อมกับกะรอฮะฮฺ (เป็นที่รังเกียจ) ตามทัศนะของมาลิกีย์ และชาฟิอีย์ และหันบะลี ส่วนหะนะฟีย์ถือว่าใช้ได้โดยปราศจากกะรอฮะฮฺแต่อย่างใด (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัลมัจญ์มูอฺ 8/399, อัลหาวีย์ 15/82, อัลมุฆนีย์

9/443, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/6, บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/216, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298)

อัฎบาอ์ หมายถึงสัตว์ที่ใบหูด้วนแหว่งหรือถูกตัดมากกว่าครึ่งจนถึงโคนหู ไม่ว่าจะเป็นทั้งสองข้างหรือข้างเดียวก็ตาม สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺตามทัศนะของมัซฮับทั้งสี่ (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัลมัจญ์มูอฺ 8/402, อัลหาวีย์ 15/82, อัลมุฆนีย์ 9/443, บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/216, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298) แต่ถ้าถูกตัดหรือด้วนน้อยกว่านั้น ทัศนะของมัซอับมาลิกีย์ระบุว่า ถ้าถูกตัดตั้งแต่หนึ่งในสามลงไปถือว่าใช้ได้ ส่วนมัซฮับชาฟิอีย์ระบุว่า ถ้าถูกตัดหรือด้วนเพียงบางส่วนก็ถือว่าใช้ไม่ได้ (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัลหาวีย์ 15/83, อัลมุฆนีย์ 9/441, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/5, บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/215, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/297)

3.3 ตำหนิที่เขา

ญัมมาอ์/ญัลหาอ์ หมายถึงสัตว์ที่ไม่มีเขาหรือเขาไม่ขึ้นโดยกำเนิด สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺอย่างเป็นเอกฉันท์ตามทัศนะของมัซฮับทั้งสี่ (บะดาอิอฺ อัสเศาะนาอิอฺ 4/216, มุลตะกออัลอับหัร 2/224, อัซซะคีเราะฮฺ 4/147, อัลหาวีย์ 15/84, อัลมุฆนีย์ 9/442, ญามิอฺอัลอุมมะฮาต หน้า 229)

อัฎบาอ์ หมายถึงสัตว์ที่เขาหัก หรือด้วน ไม่ว่าจะเป็นทั้งสองข้างหรือข้างเดียวก็ตาม

- มัซฮับชาฟิอีย์ถือว่าใช้ได้ พร้อมกับรังเกียจ (มักรูฮฺ) ไม่ว่าจะมีเลือดออกหรือไม่ก็ตาม เพราะเขาไม่ใช่อวัยวะทานได้ และการขาดหายไปของเขาไม่ได้กระทบต่อเนื้อของมันแต่อย่างใด ซึ่งตรงข้ามกับใบหู เพราะใบหูเป็นอวัยวะที่ทานได้ (อัลหาวีย์ 15/84, อัลมัจญ์มูอฺ 8/402)
- มัซฮับหะนะฟีย์ถือว่าใช้ได้ นอกจากว่ามันจะแตกไปจนถึงหัว (อัลฟะตาวาอัลบัซซาซียะฮฺ 3/293, บะดาอิอฺอัสเศาะนาอิอฺ 4/216)
- ทัศนะที่มัชฮูรของมัซฮับมาลิกีย์จะแยกประเด็นว่า ถ้าเขาที่แตกมีเลือดออกมาถือว่าใช้ไม่ได้ แต่ถ้าเขาที่แตกไม่มีเลือดออกมาถือว่าใช้ได้ (อัลเกาะวานีนอัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 127, อัซซะคีเราะฮฺ 4/146)
- ทัศนะของหันบะลีย์ถือว่าสัตว์ที่เขาหักไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ เพราะมีอวัยวะที่ไม่ครบสมบูรณ์ (กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/6, อัลฟุรูอฺ 3/542, อัลมุฆนีย์9/441, มะนารุสสะบีล 1/273)

อิบนุ อับดิลบัรร์กล่าวว่า “อุละมาอ์ส่วนใหญ่ถือว่าอนุญาตให้อุฎหิยะฮฺกับสัตว์ที่เขาหัก ในกรณีที่ไม่มีเลือดออก แต่ถ้ามีเลือดออกอิมามมาลิกถือว่ามักรูฮฺ เสมือนกับว่าเป็นอาการป่วยที่ชัดเจนอย่างหนึ่งในทัศนะของท่าน” (อัลอิสติซการ 15/132-134)

3.4 ตำหนิที่จมูก

ญัดอาอ์ หมายถึงสัตว์ที่จมูกแหว่ง สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺตามทัศนะของมัซฮับหะนะฟีย์ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/324, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298) ส่วนมัซฮับอื่นๆ ผู้เขียนยังไม่พบการยืนยัน วัลลอฮุอะอฺลัม

3.5 ตำหนิที่ลิ้นและฟัน

ฮัตมาอ์ หมายถึงสัตว์ที่ฟันหน้าหักถึงโคน สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของมัซฮับมาลิกีย์ ชาฟิอีย์ และอบูยูซุฟ ส่วนทัศนะของมัซฮับหะนะฟีย์และหันบาลีย์ระบุว่า ถ้าสัตว์สามารถกินและเคี้ยวอาหารได้ก็ถือว่าใช้ได้ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/324, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, อัลฟุรูอฺ 3/524, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/6, อัชชะคีเราะฮฺ 4/148, อิอฺลาอุอัสสุนนะฮฺ 17/287)

ษัรมาอ์ หมายถึงสัตว์ที่ฟันหน้าครึ่งซี่ หรือหักไม่ถึงโคนและยังสามารถใช้เคี้ยวอาหารได้ สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ตามทัศนะของหะนะฟีย์ ทัศนะหนึ่งของชาฟิอีย์ และแนวทางที่ถูกต้องที่สุดของหันบะลีย์ (อิอฺลาอฺ อัสสุนัน 17/287, และดูอ้างอิงที่ผ่านมา)

ลิ้นขาด ตามทัศนะของหะนะฟีย์ระบุว่า แพะหรือแกะที่ไม่มีลิ้นตั้งแต่กำเนิดถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ ส่วนวัว (และอูฐ) ไม่อนุญาต เพราะวัวจะต้องใช้ลิ้นช่วยในการเคี้ยวอาหาร เช่นเดียวกับวัวหรืออูฐที่ลิ้นขาดเกินหนึ่งในสาม ส่วนมัซฮับชาฟิอีย์ระบุว่าไม่อนุญาตให้นำสัตว์ที่ลิ้นขาดมาทำอุฎหิยะฮฺ ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/352, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, อัลเมาสูอะฮฺอัลฟิกฮิยะฮฺ 5/183) เพราะถือว่าขาดอวัยวะบางส่วนที่ทานได้ ซึ่งน่าจะเป็นทัศนะที่มีน้ำหนักกว่า

3.6 ตำหนิที่เต้านม

ญัดดาอ์ หมายถึงสัตว์ตัวเมียที่มีนมน้อยและเต้านมแฟบหรือเหี่ยวแห้ง หรือสัตว์ที่ถูกรีดนมจนแห้ง หรือสัตว์ที่หัวนมขาด หรือสัตว์ที่เต้านมขาด หรือสัตว์ที่หัวนมเหี่ยวแห้ง สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของอุละมาอ์ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/324, ชัรหุอัลค็อรชีย์ 3/36, อัลฟุรูอฺ 3/542, อัลมุฆนีย์ 9/442, กัชชาฟอัลเกาะ

นาอฺ 3/6, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298) เพราะถือว่าอวัยวะไม่สมบูรณ์ หรืออวัยวะบางส่วนขาดหายไป

สัตว์ที่ไม่มีเต้านม หรือมีเต้านมเล็กตั้งแต่กำเนิด หรือมีเต้านม แต่ไม่มีนมให้รีด สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้เช่นกัน (อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/324, อัลฟะตาวาอัลบัซซาซียะฮฺ 3/293)

3.7 ตำหนิที่หาง

บัตรออ์ หมายถึงสัตว์จำพวกอูฐ วัว และแพะที่ไม่มีหาง (ซัยลฺ) โดยกำเนิด หรือไม่มีหางเนื่องจากถูกตัด ซึ่งสามารถแบ่งตำหนิตามทัศนะของอุละมาอ์ได้ดังนี้คือ

- **สัตว์ที่ไม่มีหางโดยกำเนิด** สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของหะนะฟีย์ มาลิกีย์ และชาฟิอีย์ แต่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺตามทัศนะของหันบะลีย์ และทัศนะหลังนี้น่าจะมีน้ำหนักกว่า
- **สัตว์ที่หางถูกตัดจนถึงโคน** สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของหะนะฟีย์ มาลิกีย์ และชาฟิอีย์ แต่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺตามทัศนะของหันบะลีย์
- **สัตว์ที่หางถูกตัดเพียงบางส่วน** สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของหันบะลีย์ และไม่อนุญาตตามทัศนะของชาฟิอีย์ ส่วนหะนะฟีย์ระบุว่า ต้องถูกตัดมากกว่าครึ่งจึงจะถือว่าไม่อนุญาต และมาลิกีย์ระบุว่าต้องถูกตัดตั้งแต่หนึ่งในสามขึ้นไป จึงจะถือว่าไม่อนุญาต (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/323, 325, ชัรหุค็อรชี 3/35, อัลหาวีย์ 15/83, อัลมุฆนีย์ 9/442, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/6)

ทัศนะของชาฟิอีย์น่าจะมีน้ำหนักกว่า เพราะสัตว์ที่หางด้วนถือว่าเป็นตำหนิอย่างหนึ่ง เพราะมีอวัยวะที่ไม่สมบูรณ์ หรือเพราะอวัยวะส่วนที่ทานได้ขาดหายไป วัลลอฮุอะอฺลัม

แกะที่ไม่มีหาง (อิลยะฮฺ)

- **แกะทีไม่มีหางโดยกำเนิด** แกะที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของหะนะฟีย์ ชาฟิอีย์ และหันบาลีย์ และไม่อนุญาตตามทัศนะของมาลิกีย์ (อ้างแล้ว)
- **แกะที่หางถูกตัดถึงโคน** แกะที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของอุละมาอ์ เพราะอวัยวะส่วนที่ทานได้ขาดหายไป (อ้างแล้ว)

แกะที่หางถูกตัดเพียงบางส่วน

- หะนะฟีย์ ระบุว่า ถ้าถูกตัดเพียงน้อยนิดถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามทัศนะของ แต่ถ้าถูกตัดจำนวนมากถือว่าไม่อนุญาต

- มาลิกีย์ ระบุว่าถ้าถูกตัดมากกว่าหนึ่งในสาม ถือว่าไม่อนุญาต เพราะอวัยวะส่วนที่ทานได้ขาดหายไป

- หันบะลีย์ ระบุว่า ถ้าถูกตัดน้อยกว่าครึ่งถือว่าอนุญาต (อ้างแล้ว)

3.8 ตำหนิอื่น ๆ

ฮัยมาอ์ เป็นโรคชนิดหนึ่งที่เกิดกับอูฐซึ่งจะทำให้งวยงง และจะเดินไปเรื่อยๆ อย่างขาดสติและไม่ยอมกินอาหาร บางคนกล่าวว่าเป็นโรคเหมือนไข้ตัวร้อนที่เกิดกับสัตว์ เพราะดื่มน้ำที่เน่าเสีย สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่า ไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ ตามแนวทางหนึ่ง(วัจฮฺ)ของชาฟิอีย์ (อัลมัจญ์มูอฺ 8/400, อัลหาวีย์ 15/82) (ถ้าทำให้สัตว์ซูบผอมจนไม่มีเนื้อ แต่ถ้ายังอ้วนท้วมอยู่ก็ถือว่าใช้ได้ อินชาอัลลอฮฺ, วัลลอฮุอะอฺลัม)

เษาลาอ์ เป็นโรคอย่างหนึ่งที่เกิดกับแพะและแกะ (หรือวัว) ทำให้ร่างกายอ่อนเปลี้ยขาดกำลังที่จะเคลื่อนไหวได้ตามปกติ บางคนกล่าวว่าเป็นโรคบ้าที่เกิดกับแพะหรือแกะ ทำให้เกิดอาการเฉื่อยและเชื่องช้า อยู่โดดเดี่ยวและตามฝูงไม่ทัน และไม่ยอมเล็มหญ้า (อาการที่กล่าวมาข้างต้นจะคล้ายคลึงกับอาการของโรควัวบ้า (Bovine Spongiform Encephalopathy - BSE) หรือโรคสมองพรุนที่พบในสัตว์เลี้ยง ทั้งแพะ แกะ และวัว ซึ่งเป็นโรคที่อันตรายอย่างหนึ่งในปัจจุบัน) และบางคนกล่าวว่าเป็นโรคที่เกิดตรงสันหลังและหัวของสัตว์จนทำให้ล้มป่วยลง

ส่วนบรรดาฟุเกาะฮาอฺอธิบายว่า เป็นโรคบ้าที่ทำให้สัตว์ไม่ยอมเล็มหญ้า หรือเล็มแต่เพียงน้อยนิดจนทำให้ซูบผอม ในกรณีเช่นนี้จึงไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ แต่ถ้าสัตว์ที่เป็นโรคนี้ยังคงเล็มหญ้าได้ตามปกติก็ถือว่าใช้ได้ถ้าร่างกายไม่ซูบผอมลง (บะดาอิอุอัสเศาะนาอิอฺ 4/216, ฟัตหุบาบอัลอินายะฮฺ 2/76, มุลตะกออัลอับหัร 2/224, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, อัซซะคีเราะฮฺ 4/147) วัลลออุอะอฺลัม

ญัรบาอ์ โรคเรื้อนที่เป็นได้ทั้งคนและสัตว์ สัตว์ที่เป็นโรคเรื้อนไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺตามทัศนะของอุละมาอ์ส่วนใหญ่ เพราะเป็นโรคที่ทำให้เนื้อเน่าเสีย และเป็นที่น่าขยะแขยง

ส่วนหะนะฟีย์ระบุว่าถ้าเป็นสัตว์ที่อ้วนท้วมสมบูรณ์ก็ถือว่าอนุญาต นอกจากว่าจะผอมแห้งจนไม่มีเนื้อเท่านั้นจึงจะถือว่าใช้ไม่ได้ (อัซซะคีเราะฮฺ 4/147, อัลมัจญ์มูอฺ 8/400,

อัลหาวีย์ 15/81, อัลฟุรูอฺ 3/542, บะดาอิอุอัสเศาะนาอิอฺ 4/216, อัลฟะตาวาอัลบัซซาซิยะฮฺ 3/293, มุลตะกออัลอับหัร 2/224)

มุชีอะฮฺ หมายถึงสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งจากฝูง หรือตามฝูงไม่ทัน เนื่องเพราะความซูบผอมและอ่อนแอ สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าไม่อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺ (อัลมัจญ์มูอฺ 8/402)

เมาญูอฺ/เคาะศีย์, เมาญูอฺหมายถึงสัตว์ที่ถูกตอนด้วยการทุบลูกอัณฑะอย่างแรงจนทำให้สัตว์ไม่อยากที่จะผสมพันธ์ ส่วนเคาะศีย์หมายถึงสัตว์ที่ถูกตอนด้วยการผ่าเอาลูกอัณฑะออก เพื่อทำให้สัตว์เพศผู้อ้วนท้วนสมบูรณ์กว่าปกติ ตามทัศนะของญุมฮูรอุละมาอ์ถือว่าสัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้อนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/323, อัชชะคีเราะฮฺ 4/147, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401-402, อัลอัจญ์วิบะฮฺ อัลมัรฎียะฮฺ 2/816, อัลมุฆนีย์ 9/442, กัชชาฟอัลเกาะนาอฺ 3/6) เนื่องเพราะมีรายงานว่าท่านนบีศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัมได้นำสัตว์ที่ถูกตอนมาทำอุฎหิยะฮฺ

1. อาอิชะฮฺ และ อบู ฮุร็อยเราะฮฺ เล่าว่า

« كان إذا أراد أن يضحي اشترى كبشين عظيمين سمينين أقرنين أملحين موجوئين»

"ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เมื่อท่านประสงค์จะทำอุฎหิยะฮฺ ท่านจะซื้อแกะสองตัวที่รูปร่างใหญ่อ้วนท้วน มีเขา สีขาวเทา และถูกตอน" (อิบนุมาญะฮฺ, (3113), **อะหมัด , อัลบัยฮะกีย์** 9/287, **อัลหากิม** 4/253, **ดู อิรวาอฺอัลเฆาะลีล**, 1138)

2. อบู รอฟิอฺ เล่าว่า

«ضحى رسول الله صلى الله عليه وسلم بكبشين أملحين موجوئين خصيين»

"ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดอุฎหิยะฮฺด้วยแกะสองตัวที่สีขาวเทา และถูกตอน" (อะหมัด 6/8, **ดู อิรวาอฺอัลเฆาะลีล** 4/351)

3. ญาบิร บิน อับดุลลอฮฺ เล่าว่า

« ذبح النبي صلى الله عليه وسلم يوم الذبح كبشين أقرنين أملحين موجوئين»

"ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดอุฎหิยะฮฺในวันเชือดด้วยแกะสองตัวที่มีเขา อ้วนท้วม และถูกตอน" (เฏาะอีฟ, **อบูดาวูด**, (2795), **อิบนุมาญะฮฺ**, (3121), **อัลบัยฮะกีย์** 9/287, **ดู อิรวาอฺอัลเฆาะลีล** 4/351)

อัลค็อตฏอบีย์กล่าวว่า "ในหะดีษนี้ (หมายถึงหะดีษญาบิร) เป็รหลักฐานที่ระบุว่าสัตว์ที่ถูกตอนสามารถทำอุฎหิยะฮฺได้โดยปราศจากการรังเกียจ (มักรูฮฺ) แต่อย่างใด และแท้จริงมีนักวิชาการบางท่านเห็นว่าน่ารังเกียจ (มักรูฮฺ) เพราะอวัยวะบางส่วนไม่สมบูรณ์ แต่สิ่งที่ขาดหายไปนั้นไม่ใช่ตำหนิ เพราะการตอนจะทำให้เนื้อดีขึ้น และจะขจัดกลิ่นเหม็น" (มะอาลิม อัสสุนัน 2/197)

อิบนุ กุดามะฮฺกล่าวว่า "เพราะการตอนจะทำให้อวัยวะที่ไม่ดีหายไป ทำให้เนื้อดีเพราะการขาดหายไปของมัน และยังทำให้เนื้อเพิ่มมากขึ้นและอ้วนท้วนขึ้น อัชชะอฺบีย์กล่าวว่า "เนื้อและมันที่เพิ่มขึ้นจะมีมากกว่าส่วนที่ขาดหายไป" (อัลมุฆนีย์ 9/442)

สัตว์ที่กำลังตั้งท้อง ตามทัศนะของญุมฮูรถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ แต่อุละมาอ์มัซฮับชาฟิอีย์ส่วนใหญ่ถือว่าไม่อนุญาต นอกจากอิบนุ อัรริฟอะฮฺเท่านั้นที่ระบุว่าอนุญาตให้ทำได้ (มัจญ์มูอฺ อัลฟาตาวี 26/307, กัชชาฟ อัลเกาะนาอฺ 3/6, อัลฟุรูอฺ 3/544, อัลอิกนาอฺ 2/280)

มัจญ์ซูซะฮฺ หมายถึงสัตว์ที่ถูกตัดขนออก สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/325, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/298)

มักวียะฮฺ หมายถึงสัตว์ที่ถูกทาบด้วยเหล็กร้อนเพื่อตีตรา สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/325, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/297, อัลมัจญ์มูอฺ 8/401, อัลอิกนาอฺ 2/279)

สาอิละฮฺ หมายถึงสัตว์ที่เป็นโรคไอ สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ (หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน 6/325, อัลฟะตาวาอัลฮินดียะฮฺ 5/297)

บักมาอ์ หมายถึงสัตว์ที่เป็นใบ้ หรือเสียงขาดหายไป สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ตามทัศนะของญุมฮูร เพราะไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ของเนื้อและมัน ส่วนมัซฮับมาลิกีย์ถือว่าใช้ไม่ได้ (ชัรหฺอัลค็อรชีย์ 3/36)

บัครออ์ หมายถึงสัตว์ที่ปากส่งกลิ่นเหม็น สัตว์ที่มีตำหนิเช่นนี้ถือว่าอนุญาตให้ทำอุฎหิยะฮฺได้ตามทัศนะของญุมฮูร เพราะถือว่าเป็นสิ่งปกติ ส่วนมัซฮับมาลิกีย์ถือว่าใช้ไม่ได้ (ชัรหฺอัลค็อรชีย์ 3/36)

โดยสรุปแล้ว ตำหนิใดๆก็ตามที่เป็นอันตรายต่อสัตว์ และมีผลทำให้เนื้อ มัน และราคาลดต่ำลง ถือว่าไม่อนุญาตให้นำมาทำอุฎหิยะฮฺ ส่วนอื่นจากนั้นถือว่าใช้ได้ จะอย่างไรก็ตามสัตว์ที่จะใช้สำหรับเชือดอุฎหิยะฮฺควรจะเป็นสัตว์ที่ปลอดจากตำหนิใดๆ ทั้งสิ้น จึงจะถือว่าสัตว์ที่สมบูรณ์ที่สุดและดีที่สุด วัลลอฮุอะอฺลัม

9. เวลาสำหรับการเชือดอุฎหิยะฮฺ

การเชือดอุฎหิยะฮฺเป็นอิบาดะฮฺเฉพาะกาลที่มีกำหนดเวลาชัดเจน และการเชือดที่กระทำก่อนถึงกำหนดเวลา หรือหลังจากกำหนดเวลาได้ล่วงเลยหรือผ่านไปแล้ว ถือว่าการเชือดดังกล่าวเป็นโมฆะ และไม่สามารถเรียกการเชือดดังกล่าวว่าเป็นการเชือดอุฎหิยะฮฺ เพราะเป็นการเชือดนอกเวลาที่บัญญัติศาสนาได้กำหนดไว้

1. เวลาเริ่มต้นสำหรับการเชือดอุฎหิยะฮฺ

จะอนุญาตให้เริ่มทำการเชือดอุฎหิยะฮฺหลังจากเสร็จละหมาดอีดเรียบร้อยแล้ว สำหรับผู้ที่ร่วมละหมาดอีด หรือเวลาใกล้เคียง (หมายถึง หลังจากที่เข้าเวลาสำหรับละหมาดฎุหาแล้ว และผ่านไปประมาณการละหมาดสุนัตสองร็อกอัตกับการอ่านคุฏบะฮฺสั้นๆ อีกสองคุฏบะฮฺ (ดู ฟัตหุลบารีย์ 12/117-118)) สำหรับผู้ที่ไม่ได้ร่วมละหมาดอีด เนื่องจากอยู่ในระหว่างการเดินทาง หรืออยู่ในเขตชนบทที่ไม่มีการละมาดอีด (อัลหาวีย์ อัลกะบีร 15/85, อัลมัจญ์มูอฺ 8/387, อัลมุฆนีย์, 9/452, กัชชาฟุลเกาะนาอฺ 3/9, มุฆนีอัลมุหฺตาจญ์ 6/129, อัลมุหัลลา 6/35, อัตตัมฮีด 10/272-276)

อัลบัรรออ์ เล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلاَةِ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لأَهْلِهِ وَلَيْسَ مِنَ النُّسُكِ فِيْ شَيْءٍ»

" ผู้ใดเชือดสัตว์อุฎหิยะฮฺก่อนเสร็จพิธีละหมาด แท้จริง (เนื้อที่ได้จากการเชือด) นั้นเป็นเพียงเนื้อธรรมดาที่เขาทำให้แก่คนในครอบครัวของเขา หาได้เป็นเนื้ออุฎหิยะฮฺแต่ประการใดไม่" (อัล**บุคอรีย์**, (5545), **มุสลิม**, (1961))

อะนัส บิน มาลิกเล่าว่า ท่านเราะสูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยอิวะสัลลัม กล่าวว่า

«مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلاَةِ فَإِنَّمَا يَذْبَحُ لِنَفْسِهِ، وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلاَةِ فَقَدْ تَمَّ نُسُكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِيْنَ»

"ผู้ใดที่ทำการเชือดก่อนละหมาดแท้จริงมันเป็นการเชือดสำหรับตัวเขาเอง และผู้ใดที่ทำการเชือดหลังละหมาดแท้จริงเขาได้ทำให้อิบาดะฮฺของเขาสมบูรณ์และถูกต้องตามสุนนะฮฺของชนมุสลิมทั้งหลาย" (อัลบุคอรีย์, 5546)

ญุนดุบ บิน สุฟยาน อัลบะญะลีย์ เล่าว่า "ฉันได้ร่วมละหมาดอัฎหาพร้อมกับท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม หลังเสร็จละหมาดกับประชาชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านได้มองไปยังแพะที่ถูกเชือด (ทิ้งไว้) ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า

«مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلاَةِ فَلْيَذْبَحْ شَاةً مَكَانَهَا، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذَبَحَ فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللهِ»

"ผู้ใดได้เชือดก่อนละหมาด (อีดจะเสร็จสิ้น) เขาจงเชือดแพะตัวอื่นแทน และผู้ใดยังไม่ได้เชือดก็จงเชือดบนพระนามของอัลลอฮฺ" (อัลบุคอรีย์, (5562), **และมุสลิม,** (1960) **สำนวนเป็นของมุสลิม)**

2. เวลาที่ประเสริฐสำหรับการเชือดอุฎหิยะฮฺ

สำหรับเวลาที่ประเสริฐที่สุดในการเชือดอุฎหิยะฮฺ คือการเชือดหลังจากที่อิมามอ่านคุฏบะฮฺอีดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถึงแม้ว่าอิมามยังไม่ได้เชือดก็ตาม (บิดายะฮฺอัลมุจญ์ตะฮิด 1/353, อัลมัจญ์มูอฺ 8/389, ชัรหฺเศาะฮีหฺมุสลิม 5/96, บะดาอิอฺอัสเศาะนาอิอฺ 4/211, กัชชาฟ อัลเกาะนาอฺ 3/9, นัยลุลเอาฏอร 5/141)

ญุนดุบ บิน สุฟยาน อัลบะญะลีย์ เล่าว่า "ท่านนบีศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัมได้ละหมาดอีดในวันนะหัร (วันเชือดอุฎหิยะฮฺ) เสร็จแล้วท่านก็กล่าวคุฏบะฮฺ หลังจากนั้นท่านจึงเชือด (อุฎหิยะฮฺ)" (อัลบุคอรีย์, (985))

แต่ถ้าจะให้ประเสริฐกว่านั้น ควรต้องรอให้อิมามนำละหมาดเชือดเรียบร้อยเสียก่อน –ในกรณีที่อิมามเชือดอุฎหิยะฮฺด้วย- จึงค่อยเชือดตาม

อะนัส บิน มาลิก เล่าว่า "**แท้จริงท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม หลังจากที่ท่านได้กล่าวคุฏบะฮฺอีดอัฎหาแล้ว ท่านก็ถอยออกไปยังแกะ (อุฎหิยะฮฺ) สองตัว (และเชือดมัน) หลังจากนั้นประชาชนก็แยกย้ายไปยังสัตว์ (อุฎหิยะฮฺของพวกเขา) และพวกเขาก็เชือดมัน" (อัลบุคอรีย์,** (5561))

ญาบิร เล่าว่า "**ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ละหมาด (อีดอัฎหา) กับพวกเราในวันนะหัร ที่มะดีนะฮฺ ดังนั้นมีชายกลุ่มหนึ่งได้กระทำการล่วงหน้าไปก่อน พวกเขาได้เชือดอุฎหิยะฮฺ (ก่อนที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะเชือดเสร็จ) โดยคิดว่าท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จึงสั่งว่า "ผู้ใดที่ได้เชือดอุฎหิยะฮฺก่อนการเชือดของท่าน ขอให้เชือดใหม่แทน และสั่งห้ามไม่ให้พวกเขาเชือดจนกว่าท่านจะเชือดเสร็จเสียก่อน" (มุสลิม,** 1964, **อะหมัด** 3/294**)**

3. เวลาที่สิ้นสุดสำหรับการเชือดอุฎหิยะฮฺ

สำหรับเวลาสุดท้ายสำหรับการเชือดอุฎหิยะฮฺจะสิ้นสุดลงพร้อมกับการลับขอบฟ้าของดวงอาทิตย์ในวันสุดท้ายของวันตัชรีก นั่นคือเย็นวันที่สิบสามซุลหิจญะฮฺ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าระยะเวลาของการเชือดอุฎหิยะฮฺมี 4 วันกับอีก 3 คืน เท่านั้น นั่นคือ วันอีดและคืนที่ 11, วันที่ 11และคืนที่ 12, วันที่ 12 และคืนที่ 13 และวันที่ 13 ของเดือน

ซุลหิจญะฮฺจนไปสิ้นสุดลงพร้อมกับการลับขอบฟ้าของดวงอาทิตย์ในวันเดียวกัน

ญุเบร บิน มุฏอิมเล่าว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

«كُلُّ فَجَّاجِ مَكَّةَ مَنْحَرٌ، وَكُلُّ أَيَّامِ التَّشْرِيْقِ ذِبْحٌ »

"**ทุก ๆ ช่องทางของมักกะฮฺคือสถานที่สำหรับเชือด และทุก ๆ วันตัชรีก (วันที่** 11-13**) คือวันแห่งการเชือด" (อะหมัด** 4:82, **บัยฮะกีย์** 9/256, **อิบนุหิบบาน** 9/166, **เศาะฮีหฺอัลญามิอฺอัสเศาะฆีร** 2/834**)**

อิหม่ามอัชชาฟิอีย์กล่าวว่า "เมื่อตะวันลับฟ้าในวันสุดท้ายของวันตัชรีก หลังจากนั้นหากผู้ใดเชือดอุฎหิยะฮฺ ดังนั้นการเชือดอุฎหิยะฮฺนั้นถือว่าเป็นโมฆะ" (อัลอุมม์, 2/222)

4. การเชือดอุฎหิยะฮฺในเวลากลางคืน

ไม่เป็นที่ขัดแย้งในหมู่อุละมาอ์ว่าการเชือดเวลากลางวันนั้นประเสริฐกว่าการเชือดเวลากลางคืน แต่อุละมาอ์มีทัศนะที่ขัดแย้งเกี่ยวกับการเชือดในเวลากลางคืน (หมายถึงคืนที่ 11-13) ว่าอนุญาตให้เชือดอุฎหิยะฮฺในคืนเหล่านั้นด้วยหรือไม่?

อุละมาอ์ส่วนใหญ่ระบุว่าอนุญาตให้เชือดอุฎหิยะฮฺในเวลากลางคืนได้ แต่เป็นการกระทำที่ไม่ส่งเสริม (มักรูฮ) (อัลมัจญ์มูอฺ 8/388,391, อัลมุฆนีย์ 9/454, บะดาอิอฺอัสเศาะนาอิอฺ 4/213-214, กัชชาฟ อัลเกาะนาอฺ 3/9-10, อัลฮิดายะฮฺ 8/432, บิดายะฮฺอัลมุจญ์ตะฮิด

1/354) เพราะกลางวันเป็นเวลาที่สะดวกกว่าสำหรับการชำแหละและแจกจ่ายเนื้อให้แก่ผู้ที่ต้องการ

อิมามอัชชาฟิอีย์กล่าวว่า "เหตุที่เราเห็นว่าไม่ชอบ (มักรูฮฺ) ให้เชือดอุฎหิยะฮฺในเวลากลางคืน เพราะมีเหตุผลเหมือนกับที่เราไม่ชอบให้มีการเก็บเกี่ยวในเวลากลางคืน เพราะเวลากลางคืนเป็นเวลาสำหรับการพักผ่อน ส่วนเวลากลางวันเป็นเวลาที่ผู้คนแยกย้ายกันออกไปทำมาหากิน ดังนั้นเราจึงชอบที่จะให้ผู้ที่มีความต้องการเนื้ออุฎหิยะฮฺมาดูการเชือดและรอรับส่วนแบ่งด้วย... อีกทั้งเวลากลางวันเป็นการสะดวกกว่าสำหรับผู้ที่เชือดและชำแหละเนื้ออุฎหิยะฮฺ และปลอดภัยจากอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อเนื้ออุฎหิยะฮฺแม้แต่น้อย" (อัลอุมม์ 2/222)

ตามเหตุผลที่อิมามอัชชาฟิอีย์กล่าวมาข้างต้น ถ้าเราสะดวกที่จะเชือดอุฎหิยะฮฺในเวลากลางคืน เนื่องเพราะมีเครื่องอำนวยความสะดวกพร้อม เช่นมีไฟฟ้าหรือแสงสว่างที่เพียงพอ มีความปลอดภัยจากสัตว์ร้ายหรือมีดบาดมือ และไม่กลัวว่าเนื้อจะเสียหาย เพราะมีตู้เย็นหรือตู้แช่สำหรับเก็บเนื้อที่ไม่ทันแจกจ่าย ดังนั้นการเชือดในเวลากลางคืนที่มีความปลอดภัยเช่นนี้จึงถือว่าเป็นที่อนุญาตโดยปราศจากมักรูฮฺแต่อย่างใด วัลลอฮุอะอฺลัม

10. วิธีการเชือด

1. ต้องครอบครองสัตว์สำหรับเชือด (หนึ่งตัวหรือหนึ่งส่วน)
2. นิยัตหรือตั้งเจตนาเพื่อทำการเชือดอุฎหิยะฮฺ
3. เชือดด้วยตัวเองหรือให้ผู้อื่นเชือดแทน
4. ปฏิบัติตามระเบียบการเชือด คือ
    - 4.1 ลับมีดให้คมกริบ
    - 4.2 กล่าวบิสมิลลาฮฺและตักบีร (บิสมิลลาฮฺ อัลลอฮุ อักบัร)
    - 4.3 กล่าวเศาะละวาตนบี (ตามทัศนะของอิมามอัช-ชาฟิอีย์)
    - 4.4 กล่าวดุอาอ์

بِاسْمِ اللهِ، اَللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ ، وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ

"บิสมิลลาฮฺ อัลลอฮุมมะ ตะก็อบบัล มิน มุหัมมัด วะอาลิ มุหัมมัด วะมินอุมะติ มุหัมมัด" (มุสลิม ใน ชัรหฺ อัน-นะวะวีย์ 4:106)

ความว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ โอ้พระผู้อภิบาลของข้า ได้โปรดรับ (การภักดี) จาก มุหัมมัด และครอบครัวของมุหัมมัด และประชาชาติของมุหัมมัด

4.5 หันไปทางกิบลัตทั้งสัตว์เชือดและผู้เชือด

4.6 ทำให้สัตว์เชือดนอนตะแคงซ้าย

4.7 ทำการเชือดที่สนามละหมาดหรือมุศ็อลลา (อัล-มัจญ์มูอฺ 8:408, อัล-บะดาอิอฺ 4:221, อัล-มุฆนีย์ 9:456-457, กัชชาฟุลเกาะนาอฺ 3:8)

11. การใช้ประโยชน์จากเนื้ออุฎหิยะฮฺ

1. การใช้ประโยชน์จากเนื้ออุฎหิยะฮฺที่เป็นสุนัต

ส่งเสริมให้ผู้ทำการเชือดแบ่งเนื้อออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งสำหรับครอบครัว ส่วนหนึ่งสำหรับบริจาคแก่บรรดาคนจนและผู้ขัดสน และอนุญาตให้บริจาคแก่บรรดามุสลิมที่ร่ำรวย และอนุญาตให้เก็บตุนไว้

อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ﴾ (الحج : ٣٦)

"ดังนั้น พวกเจ้าก็จงบริโภคส่วนหนึ่งของมัน และจงให้ทานอาหารแก่คนที่ไม่เอ่ยขอ และคนที่เอ่ยขอ" (อัล-หัจญ์ : 36)

﴿فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيْرَ﴾ (الحج : ٢٨)

"ดังนั้น พวกเจ้าก็จงบริโภคส่วนหนึ่งของมัน และจงให้ทานอาหารแก่ผู้ที่ยากจนขัดสน" (อัล-หัจญ์ : 28)

2. การใช้ประโยชน์จากเนื้ออุฎหิยะฮฺที่เป็นวาญิบ (การเชือดเพราะนะซัรหรือบนบาน)

มัซฮับหะนะฟีย์ ชาฟิอีย์ และทัศนะหนึ่งของมัซฮับหันบะลีย์ ถือว่าไม่อนุญาตให้เจ้าของผู้บนบานหรือนะซัรรับประทานจากเนื้ออุฎหิยะฮฺที่ทำการบนบานดังกล่าว เพราะการนะซัรเป็นสิ่งที่วาญิบและจำเป็นต้องบริจาคเป็นทานให้หมดแก่ผู้ยากจน และถ้านำมารับประทานแม้เพียงนิดเดียวก็จำเป็นต้องถูกปรับด้วยการหาเนื้ออื่นมาเชือดแทนที่ (อัล-มัจญ์มูอฺ 8:417, มุฆนี อัล-มุหฺตาจญ์ 6:134, ตับยีน อัล-หะกออิก 6:8, อัล-มุฆนีย์ 9:475) วัลลอฮุอะอฺลัม

3. ให้ชาวซิมมีย์(ผู้ไม่ใช่มุสลิม)รับประทานเนื้ออุฎหิยะฮฺ

อิมามอัน-นะวะวีย์อ้างคำพูดของอิบนุล มุนซิรว่า "บรรดาอุละมาอ์มีทัศนะที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับการให้รับประทานอาหารแก่บรรดาผู้ขัดสนในหมู่ซิมมีย์ โดยที่อัล-หะสัน อัล-บัศรีย์, อบู หะนีฟะฮฺ และอบู เษาร์ ระบุว่าอนุญาต ส่วนอิมามมาลิกกล่าวว่า ให้ทานแก่คนอื่นจากพวกเขาเป็นที่น่าพอใจแก่เรากว่า และท่านยังไม่ชอบที่จะให้มอบหนังสัตว์หรือเนื้ออุฎหิยะฮฺแก่ชาวนัศรอนีย์ เช่นเดียวกับอัล-ลัยษ์ที่ไม่ชอบให้กระทำเช่นนั้นเหมือนกัน ท่านกล่าวว่า ถ้าได้ต้มเนื้อสุกแล้วก็ไม่เป็นไรที่จะเรียกซิมมีย์มาทานร่วมกับชาวมุสลิม"

หลังจากนั้น อิมาม อัน-นะวะวีย์กล่าวว่า "ตามมัซฮับ อัช-ชาฟิอีย์ อนุญาตให้พวกเขารับประทานจากเนื้ออุฎหิยะฮฺที่เป็นสุนัต แต่ไม่อนุญาตให้รับประทานจากเนื้ออุฎหิยะฮฺที่เป็นวาญิบ(เช่น อุฎหิยะฮฺหรือกุรบ่านจากการนะซัรบนบาน)" (อัล-มัจญ์มูอฺ 8:425)

อิบนุ กุดามะฮฺกล่าวว่า "อนุญาตให้ชาวกาฟิรผู้ปฏิเสธศรัทธารับประทานอาหารจากเนื้ออุฎหิยะฮฺ นี่เป็นทัศนะของอัล-หะสัน, และอบูเษาร์...เพราะมันคืออาหารที่เขามีสิทธิที่จะทาน ดังนั้นจึงอนุญาตให้ชาวซิมมีย์รับประทานเช่นเดียวกับอาหารทั่วๆไป และเนื่องจากว่ามันเป็นการจ่ายทานที่สุนัต ดังนั้นจึงอนุญาตให้ซิมมีย์และเชลยรับประทานได้ เช่นเดียวกับการจ่ายทานสุนัตอื่นๆ" (อัล-มุฆนีย์ 9:450)

4. ค่าจ้างสำหรับผู้ชำแหละเนื้ออุฎหิยะฮฺ

อุละมาอ์ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่อนุญาตให้นำเนื้ออุฎหิยะฮฺเป็นค่าจ้างแก่ผู้เชือดและผู้ชำแหละเนื้ออุฎหิยะฮฺ เพราะมีรายงานจากอะลี บิน อบี ฏอลิบ เล่าว่า "ท่านนบีศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้สั่งให้ฉันจัดการเกี่ยวกับอูฐอุฎหิยะฮฺของท่าน และสั่งให้ฉันนำเนื้อและหนังของมันบริจาคทาน และห้ามไม่ให้ฉันนำ (เนื้อและชิ้นส่วนใดๆของมัน) มอบ (เป็นค่าตอบแทน) แก่ช่างชำแหละเนื้อแม้แต่น้อย" (อัล-บุคอรีย์ 4:303, มุสลิม 3:435)

ส่วนกรณีที่ช่างชำแหละเนื้อเป็นคนจนหรือมิตรสหาย ก็อนุญาตให้มอบเนื้ออุฎหิยะฮฺแก่พวกเขาได้ในฐานะของคนจน หรือเป็นการ ฮะดิยะฮฺ ไม่ใช่ค่าจ้าง ส่วนค่าตอบแทนหรือค่าจ้าง เจ้าของอุฎหิยะฮฺจำเป็นต้องหาทรัพท์สินส่วนอื่นให้แทน (อัล-มุฆนีย์ 9:450, ชัรหุสสุนนะฮฺ 7:188)

5. การขายเนื้ออุฎหิยะฮฺและนำหนังของมันมาใช้ประโยชน์

ทัศนะของมัซฮับ มาลิกีย์ ชาฟิอีย์ และหันบะลีย์ ระบุว่า ไม่อนุญาตให้นำเนื้อหรือหนังของสัตว์อุฎหิยะฮฺ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของมันไปขาย ไม่ว่าจะเป็นอุฎหิยะฮฺวาญิบหรืออุฎหิยะฮฺสุนัตก็ตาม (อัซ-ซะคีเราะฮฺ 4:156, อัล-มัจญ์มูอฺ 8:419-420, อัล-มุฆนีย์ 9/450)

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«من باع جلد أضحيته فلا أضحية له»

"ผู้ใดขายหนังสัตว์อุฎหิยะฮฺของเขา ดังนั้นเขาจะไม่ได้ผลบุญจากการอุฎหิยะฮฺนั้น" (สุนัน อัล-บัยฮะกีย์ 9/294, เศาะฮีหฺ อัล-ญามิอฺ อัศ-เศาะฆีร 2:1055)

12. การเชือดอุฎหิยะฮฺสำหรับผู้ตาย

เดิมที การเชือดอุฎหิยะฮฺนั้นถูกบัญญัติสำหรับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่ใช่มีบัญญัติสำหรับผู้ตาย ดังที่ท่านเราะสูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และบรรดาเศาะหาบะฮฺได้เชือดให้แก่ตัวเองและครอบครัว ดังนั้น บรรดาอุละมาอ์จึงมีทัศนะที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับหุกมการเชือดอุฎหิยะฮฺเพื่อส่งผลบุญให้แก่ผู้ตายดังนี้

- **<u>ทัศนะที่ 1</u>** ทัศนะของมัซฮับหะนะฟีย์ หันบะลีย์เห็นว่า อนุญาตให้ครอบครัวหรือญาติเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เพราะการเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ตายเปรียบเสมือนการบริจาคทาน (เศาะดะเกาะฮฺ) อย่างหนึ่ง (บะดาอิอุอัสเศาะนาอิอฺ, 4/209, หาชิยะฮฺอิบนุอาบิดีน, 6/326, อัลฟุรูอฺ, 3/554, กัชชาฟ อัลเกาะนาอฺ, 3/21)

อิบนุ ตัยมิยะฮฺกล่าวว่า "การเชือดอุฎหิยะฮฺแก่ผู้ตายประเสริฐกว่าการบริจาคทานด้วยราคาของมัน" (อิคติยารอต อัลฟิกฮิยะฮฺ หน้า 71, มัจญ์มูอฺอัลฟะตาวีย์, 24/315, 26/306)

เช่นเดียวกับอุละมาอ์อัชชาฟิอีย์บางท่าน เช่น อัลบะเฆาะวีย์และอัลอับบาดีย์ที่อนุญาตให้เชือดอุฎหิยะฮฺแก่ผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว (ชัรหุสสุนนะฮฺ, 4/358, อัลมัจญ์มูอฺ 8/406) และเชคอับดุลอะซีซ บินบาซ และเชคมุหัมมัด บิน ศอลิหฺ อัลอุษัยมีน อุละมาอ์ใหญ่แห่งซาอุดีอาระเบีย (ฟะตาวาอิสลามิยะฮฺ, 2/6, ฟะตาวามะนารุลอิสลาม, 2/411-412) และอื่นๆ

- **<u>ทัศนะที่ 2</u>** ทัศนะของมัซฮับมาลิกีย์เห็นว่า การเจาะจงเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ (มักรูฮฺ) เพราะไม่มีหลักฐานใดๆ ที่ส่งเสริมให้กระทำเช่นนั้น แต่อนุญาตให้เชือดด้วยการเนียต รวมกับผู้เชือดหรือผู้ที่มีชีวิตอยู่

- **ทัศนะที่ 3** ทัศนะของมัซฮับอัชชาฟิอีย์เห็นว่า การเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วไม่เศาะหฺ (เป็นโมฆะ) นอกจากว่าผู้ตายได้สั่งเสียไว้แล้วเท่านั้นจึงจะถือว่าใช้ได้ (อัลมัจญ์มูอฺ, 8/406, กิฟายะฮฺ อัลอัคยาร, 2/528, มุฆนีอัลมุหฺตาจญ์, 6/137)

เชคอับดุลลอฮฺ บิน เซด อาลมะหมูด ประธานศาลชะรีอะฮฺและกิจการศาสนาประเทศกาตาร์ กล่าวว่า "ในส่วนของการเชือดอุฎหิยะฮฺแก่ผู้ตาย ตามที่ได้ติดตามและวิเคราะห์หนังสือหะดีษต่างๆ หนังสือตัฟสีร และชีวประวัติ เราไม่พบว่ามีหลักฐานที่ชัดเจนแม้แต่ชิ้นเดียว ทั้งจากอัลกุรอาน และจากหะดีษที่น่าเชื่อถือที่ระบุว่าท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยสั่งให้เชือดอุฎหิยะฮฺแก่ผู้ตาย หรือให้สัญญาณถึงความประเสริฐของมัน และผลบุญของมันจะไปถึงยังผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว ทั้งยังไม่มีรายงานจากบรรดาเศาะหาบะฮฺและตาบิอีนว่าพวกเขาเคยเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่เสียชีวิตในหมู่พวกเขา และไม่เคยพูดถึงการปฏิบัติของพวกเขาแม้แต่คนเดียว..." (อัดดะลาอิล อัลอักลียะฮฺ วันนักลียะฮฺ ฟีตัฟฎีล อัสเศาะดะเกาะฮฺ อัน อัลมัยยิต อะลา อัดเฎาะหี หน้า 51-52)

เชคอุษัยมีนได้สรุปประเภทของการเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ออกเป็นสามกรณี คือ

- **กรณีที่ 1** การเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วด้วยการเนียต ผนวกเข้ากับการเชือดของผู้เชือดเองหรือผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้เชือดให้กับตัวเอง ครอบครัว และประชาชาติของท่านซึ่งครอบคลุมทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และที่เสียชีวิตไปแล้ว ดังคำดุอาอ์ ของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ขณะเชือดอุฎหิยะฮฺว่า

«اَللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ، وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ»

"โอ้พระผู้อภิบาลของข้า ได้โปรดรับ (การเชือดอุฎหิยะฮฺนี้) จากมุหัมมัด และครอบครัวของมุหัมมัด และประชาชาติของมุหัมมัด" (มุสลิม, (1961))

- **กรณีที่ 2** การเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งเสียของผู้ตาย

อัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

"ดังนั้น ผู้ใดเปลี่ยนแปลงพินัยกรรม หลังจากที่เขาได้ยินมันแล้ว โทษแห่งการเปลี่ยนแปลง พินัยกรรมนั้น ก็ตกอยู่แก่บรรดาผู้เปลี่ยนแปลงพินัยกรรมนั้นเท่านั้น แท้จริงอัลลอฮฺทรงได้ยิน ทรงรอบรู้"

อาลี บิน อบีฏอลิบ ได้เชือดแกะอุฎหิยะฮฺสองตัว แล้วกล่าวว่า "แท้จริงท่านเราะสูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮุอะลัยอิวะสัลลัม ไปสั่งเสียให้ฉันเชือดอุฎหิยะฮฺให้ท่าน ดังนั้นฉันจึงเชือดอุฎหิยะฮฺให้ท่าน" (เฎาะอีฟ, อบูดาวูด, (2790), อัตติรมิซีย์, (1495), เฎาะอีฟสุนันอบีดาวูด, (596)) แต่ถูกวิจารณ์ด้านสายรายงาน

- **กรณีที่** 3 การเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการเนียต เฉพาะอย่างเป็นเอกเทศว่าจะเชือดให้แก่ผู้ตายโดยไม่มีการผนวกเข้ากับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ การกระทำเช่นนี้เป็นที่อนุญาต และอุละมาอ์มัซฮับหันบะลีย์ต่างระบุว่าผลบุญของการอุฎหิยะฮฺดังกล่าวจะถึงแก่ผู้ตายและจะเป็นประโยชน์ต่อเขาด้วยการกิยาส (เทียบเคียง) กับผลบุญของการบริจาคทาน

แต่การเชือดอุฎหิยะฮฺที่เจาะจงเป็นการเฉพาะสำหรับผู้ตายเช่นนี้ ไม่ใช่สุนนะฮฺ เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยอิวะสัลลัม ไม่เคยเจาะจงเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วเป็นการเฉพาะ ท่านไม่เคยเชือดให้กับลุงของท่านฮัมซะฮฺ ซึ่งเป็นผู้ที่ท่านรัก และเทิดทูนที่สุดในบรรดาเครือญาติของท่าน ท่านไม่เคยเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่ลูกๆของท่านที่เสียชีวิตในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่แม้แต่คนเดียว และไม่เคยเชือดอุฎหิยะฮฺให้แก่เคาะดีญะฮฺภรรยาที่ท่านรักมากที่สุด เช่นเดียวกับไม่มีระบุว่าเศาะหาบะฮฺท่านใดเคยเชือดอุฎฮิยะฮฺให้แก่พี่น้องของพวกเขาที่เสียชีวิตไปแล้วในสมัยที่ท่านนบีศ็อลลัลลออุอะลัยฮิวะสัลลัมยังมีชีวิตอยู่" (อะหฺกามอัลอุฎหิยะฮฺ วะอัซซะกาต, (http://saaid.net/mktarat/hajj/58.htm)) วัลลอฮุอะอฺลัม

****

สารบัญ